

Zorunlu Ortak Derslerin Uzaktan Eğitim Şeklinde Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Örneği¹

Ashıhan KARATAŞ² Mehmet ULUTAŞ³
Bertan AKYOL⁴

Araştırma Makalesi

Makale Geçmişi

Başvuru Tarihi: 18.10.2024

Kabul Tarihi: 18.12.2024

Research Article

Article History

Date of Application: 18.10.2024

Acceptance Date: 18.12.2024

Öz

Günümüzde teknoloji giderek gelişmekte ve teknolojinin gelişimi ile birlikte eğitim ihtiyacını karşılama seçenekleri çeşitlenmektedir. Bu seçeneklerden olan uzaktan eğitim, giderek hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Bu çalışmada, lisans düzeyinde her öğrencinin mezun olabilmek için başarılı olarak tamamlaması gereken zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin öğrenci görüşlerini alarak mevcut durumu ortaya koymak amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu; ölçüt örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen dokuz ön lisans ve lisans öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, nitel görüşmeler ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Bulgulara göre öğrenciler; okula az gitmeleri, diğer derslere vakit ayırabilmeleri, derslerin sonradan telafisinin yapılabilmesi ve örgün eğitimde yaptıkları çeşitli harcamaları azaltması nedeniyle zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde verilmesini yararlı bulmuşlardır. Ayrıca; kullanılan dokümanlar iyileştirilebilir, devam zorunluluğu sisteme giriş çıkışlara göre hesaplanabilir, öğretim elemanı ile iletişim kurulacak bir platform tasarlanabilir, uzaktan eğitime özel öğretim elemanı kadrosu kurulabilir ve mevcut durumda ortalamaya etki etmeyen notlar ortalamaya etki edebilir şeklinde öneriler getirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Zorunlu Ortak Dersler, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili, Yabancı Dil

Student Views on the Conduct of Compulsory Common Courses in Distance Education: The Example of Aydın Adnan Menderes University

Abstract

Nowadays, technology is developing day by day and with the development of technology, the options to meet the educational needs are diversifying. Distance education, which is one of these options, has gradually become a part of our lives. In this research, it is aimed to reveal the current situation by obtaining the students' opinions

¹ Bu çalışma, 07-08 Kasım 2020 Tarihleri arasında düzenlenen 18. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

² Öğr. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, aslihan.karatas@arel.edu.tr, 0000-0002-4567-7088.

³ Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, mehmet.ulutas@adu.edu.tr, 0000-0002-6539-2039

⁴ Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, bertan.akyol@adu.edu.tr, 0000-0002-1513-1885

regarding the delivery of compulsory common courses, which every student at the undergraduate level must successfully complete in order to graduate, in the form of distance education. The study group of the research, in which phenomenology design from qualitative research methods was used, consists of nine associate and undergraduate students selected through criterion sampling, maximum variation sampling and convenience sampling methods. The data of the research were collected through qualitative interviews and semi-structured interview form. The data were analyzed using the content analysis technique. According to the findings, the students found it beneficial to provide compulsory common courses in the form of distance education because they go to school less, can spare time for other courses, can make up for the courses later and reduces various expenses they incur in formal education. In addition; The documents used can be improved, attendance requirements can be calculated based on entries and exits to the system, a platform can be designed to communicate with the teaching staff, a special teaching staff can be established for distance education, and suggestions can be made such as grades that do not currently affect the average can affect the average.

Keywords: Distance Education, Atatürk's Principles and Revolution History, Turkish Language, Foreign Language

1. Giriş

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi, toplumun birçok alanında köklü değişikliklere yol açmıştır. Bu değişimlerin en belirgin yaşandığı alanlardan biri de eğitimidir. Eğitim kurumları, dijitalleşme sürecinin getirdiği yenilikler sayesinde geleneksel sınıf içi öğretim yöntemlerinin ötesine geçerek, uzaktan eğitim modellerine geçiş yapmıştır. Özellikle internet teknolojilerinin yaygınlaşması, coğrafi sınırlamaların ortadan kalkmasını sağlamış ve öğrencilere zamansal esneklik sunarak, eğitim imkânlarına erişimi arttırmıştır (Hodges et al., 2020; Means et al., 2009). Uzaktan eğitim, dünya genelinde eğitimin demokratikleşmesine katkıda bulunan önemli bir araç haline gelmiştir. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlama amacıyla geliştirilen uzaktan eğitim platformları, uzaktan eğitimin temel ihtiyaçlarından biri olan bilgiye erişim konusunda sunduğu avantajlarla öğrencilere yeni öğrenme deneyimleri sunmaktadır (Anderson & Dron, 2011).

Uzaktan eğitim modellerinin yaygınlaşmasıyla birlikte eğitim ortamlarında önemli değişiklikler yaşanmış ve bu değişiklikler hem olumlu hem de olumsuz etkiler doğurmuştur. Olumlu yönde uzaktan eğitim; özellikle çalışan öğrenciler, coğrafi olarak izole bölgelerde yaşayanlar veya fiziksel engelleri bulunan bireyler için büyük kolaylık sağlamaktadır (Moore & Kearsley, 2011; Spector, 2022). Ayrıca uzaktan eğitim, kurumların öğrenci sayısını arttırarak daha geniş kitlelere hizmet vermesine imkân tanımaktadır (Means et al., 2013). Ancak, bu avantajların yanı sıra; öğrenciler tarafından teknik zorluklar, ders materyallerine erişim ve birebir etkileşim eksikliği gibi konularda önemli zorluklar da dile getirilmektedir (Bolliger & Martindale, 2004; İnce vd., 2020). Bu durum, uzaktan eğitim sürecinin etkinliği üzerinde soru işaretleri doğurmaktadır ve özellikle dijital stres gibi yeni sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Bond et al., 2021; Tarafdar vd., 2007). Bu bağlamda, uzaktan eğitimin sağladığı esneklik ve erişim kolaylığına rağmen, öğrencilerin bu süreçte karşılaştıkları zorluklar, uzaktan eğitim modelinin etkinliğini artırmak ve bu tür eğitim ortamlarını iyileştirmek için yeni stratejilerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Eom et al., 2006).

Uzaktan eğitimin zorunlu ortak dersler kapsamında yükseköğretim kurumlarında nasıl bir etki yarattığının detaylı olarak incelenmesi, eğitimin kalitesinin artırılması ve öğrenci memnuniyetinin sağlanması açısından kritik bir role sahiptir. Öğrenci görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilen analizler, uzaktan eğitimin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyarak eğitim politikalarının şekillendirilmesine katkıda bulunacaktır. Özellikle bu tür araştırmaların

ortaya koyacağı veriler, uzaktan eğitim stratejilerinin optimize edilmesi ve gelecekte daha etkili bir eğitim sürecinin tasarlanması adına önemli bir temel oluşturacaktır.

1.1. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte önemli bir yer edinmiştir. Literatürde uzaktan eğitimin farklı tanımları bulunmaktadır. Kaçan ve Gelen'e (2020) göre uzaktan eğitim, zaman ve mekân kavramlarını ortadan kaldırarak bireylere eğitim-öğretim imkânı sunan bir uygulamadır. Bir diğer tanıma göre uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretim elemanlarının, öğrenme-öğretme etkinliklerini iletişim teknolojileri aracılığıyla gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelini ifade eder (İşman, 1998). Kaya'ya (2002) göre, uzaktan eğitim en temelde öğretme ve öğrenme öğelerini bir araya getiren bir terimdir. Moore & Kearsley (1996) uzaktan eğitimi, elektronik sistemlerin kullandığı kendine ait öğrenme yöntemleri olan öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin elektronik ortamlarda oluşturulduğu planlı bir öğrenme biçimi olarak tanımlar. Bozkurt'a (2017) göre ise uzaktan eğitim; öğreten, öğrenen ve öğrenme kaynaklarının sınırlılıklarını ve bu sınırlılıklardan ortaya çıkan sorunları teknolojiyi kullanarak ortadan kaldıran bir disiplindir. Bu tanımlardan hareketle uzaktan eğitim; eğitim öğretim faaliyetleri elektronik cihazlar yardımıyla senkron veya asenkron bir şekilde yürütülen, zaman ve mekândan bağımsız, kendi içinde belirli öğrenme stratejileri barındıran bir eğitim modeli olarak değerlendirilebilir.

Teknolojinin ilerlemeye devam etmesiyle birlikte uzaktan eğitimin de gelişerek daha büyük bir yer kapladığı görülmektedir. Türkiye'de uzaktan eğitim faaliyetleri, Uzaktan Eğitim Merkezleri (UZEM) aracılığıyla yürütülmektedir. UZEM'ler; üniversitelerde uzaktan eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, planlanması ve uygulanmasından sorumlu olan birimlerdir. Bu merkezler; öğrencilere esnek öğrenme imkânları sunarak, eğitim öğretim faaliyetlerini internet üzerinden erişilebilir hale getirmekte ve bu sayede coğrafi sınırların ötesine geçerek daha geniş bir öğrenci kitlesine ulaşılmasını sağlamaktadır. Her üniversitede faaliyet gösteren UZEM'ler, üniversitelerin altyapısına ve ihtiyaçlarına göre farklı özellikler taşıyabilir. UZEM'ler; çevrimiçi ders materyallerinin hazırlanması, sanal sınıf uygulamalarının yürütülmesi, öğrenci takibi ve değerlendirmesi gibi süreçleri yönetir. Ayrıca; öğretim üyelerine teknik destek sağlamak, uzaktan eğitimle ilgili eğitim ve seminerler düzenlemek gibi görevler de UZEM'lerin sorumlulukları arasındadır.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde (ADÜ) uzaktan eğitim faaliyetleri Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (ADÜZEM) tarafından yürütülmektedir. ADÜZEM; üniversitenin tüm akademik birimleri ile işbirliği içinde çalışarak uzaktan eğitim programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve sürekli olarak iyileştirilmesi süreçlerine katkıda bulunmaktadır. Bu merkez, aynı zamanda öğrenci ve öğretim üyelerine yönelik rehberlik hizmetleri sunmakta ve teknik destek sağlamaktadır. ADÜZEM'in hedefleri arasında, uzaktan eğitim programlarının kalitesini artırmak ve öğrencilere daha etkili bir öğrenme süreci sunmak yer almaktadır (ADÜ, 2017).

1.2. Zorunlu Ortak Dersler

Öğrencileri iş hayatına hazırlayan kurumlar arasında en önemlilerinden üniversiteler, disiplinler arası eğitim verme amacı gütmektedir. Türkiye'deki üniversitelerde zorunlu ortak dersler adı altında "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (AİİT)", "Türk Dili (TD)" ve "Yabancı Dil (YD)" dersleri verilmektedir (Eroğlu & Kalaycı, 2020). Yükseköğretim kanununun 5.

maddesinin 1 bendine göre: “Yükseköğretim kurumlarında, AİİT, TD ve YD zorunlu derslerdendir. Bu dersler en az iki yarıyıl olarak programlanır ve uygulanır.”. Bu dersler kısaca “5/1 dersleri” olarak da adlandırılmaktadır (YÖK, 2018).

5/1 derslerinin kredisi bölümden bölüme değişmekle birlikte genel olarak 2 veya 4 AKTS (Avrupa Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi) arasında değişmektedir. Derslerin başarı notu sadece geçti (G) ve kaldı (K) şeklindedir. Dersler, genel not ortalaması (GANO) ve dönem not ortalaması (DANO) hesaplamalarına etki etmemektedir. 5/1 derslerini yükseköğretim kurumunun tercihine ve şartlarına bağlı olarak uzaktan eğitim veya örgün eğitim şeklinde seçmeyen veya başarılı olmayan hiçbir öğrenci kredisi mezun olmaya yetse dahi yükseköğretim kurumundan mezun olamaz (YÖK, 2018). 5/1 derslerini hangi dönemde kaç tane seçeceği öğrencinin tercihine bırakılmıştır. ADÜ, 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrencilere 5/1 derslerini örgün veya uzaktan olmak üzere iki seçenek olarak sunmuştur. Uzaktan eğitimi tercih eden öğrencilerden teknolojik altyapı ve hizmet giderleri için belirli miktarda eğitim öğretim ücreti talep edilmektedir. Bu ücret, normal öğretim, ikinci öğretim ve yabancı uyruklu olma durumuna göre değişkenlik göstermektedir (ADÜ, 2018).

5/1 derslerinin öğrencilere kazandırılması planlanan amaçları bulunmaktadır. AİİT dersinin amacı; Osmanlı Devleti'nin son zamanlarından bugüne kadar ki sürecinde yaşanan önemli olaylara hâkim olmak, Türk inkılabının kökenini araştırmak, Türk bağımsızlık savaşının gelişimini ve önemini kavramak, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecini kavratmak ve bu süreçte yaşanan zorlukları ve başarıları anlatmaktır (Erol Şahin, 2019). Ayrıca, Akbaba'nın (2009) araştırmasına göre AİİT dersi; öğrencilerin eğitim-kültür hayatlarında, siyasî fikirlerinin oluşmasında, Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili düşüncelerinin gelişiminde, günümüzü anlamada, ülkemizin geleceği ile ilgili düşüncelerinin şekillenmesinde ve Avrupa Birliği ile ilgili yaklaşımlarında etkili bir unsur olarak görülmektedir. TD dersinin amacı; yazdığı, okuduğu ve kullandığı dilin yapı ve işleyiş özelliklerini kavrama, dili yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi, anadil şuuruna sahip gençler yetiştirmektir (Cemiloğlu, 2004). YD dersinin amacı; öğrencileri çalışma hayatına hazırlamak ile görevli yükseköğretim kurumlarının öğrencilere anadil dışında bir dilin dil bilgisini dinleme ve anlama, konuşma, okuma ve yazma becerilerini kazandırmaktır (Adıyaman, 2002). Bu dersleri başarılı bir şekilde geçen öğrenciler bu becerileri kazanmış sayılır.

Bu araştırmanın amacı, ADÜ' de ADÜZEM tarafından uzaktan eğitim şeklinde verilen zorunlu ortak derslere ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koymaktır. Bu araştırmada “Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırmanın alt problemleri;

1. Öğrencilerin zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantajlarına ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin zorunlu ortak derslerin daha etkili yürütülmesine ve iyileştirmelere ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

Araştırma amacının yapısı gereği bu çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin toplanmasına, veri toplama araçlarına, verilerin analizine ve geçerlik güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

ADÜ’ de zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koyan araştırma olgu bilim deseni ile desenlenmiştir. Olgu bilim, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bize tamamen yabancı olmayan fakat tam olarak da kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlar (Yıldırım & Şimşek, 2018). Araştırma kapsamında öğrencilerin zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin görüşlerinin derin anlamlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

2.2. Katılımcı Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde birden fazla örnekleme modeli kullanılmıştır. İlk olarak ölçüt örnekleme modelinden yararlanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş bir ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada sistemin işleyişini yakın zamanda deneyimleyen öğrencileri çalışmaya dâhil etmek amacıyla zorunlu ortak derslerden en az bir tanesini daha önce uzaktan eğitim şeklinde deneyimleyen katılımcılar araştırmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmada faydalanılan ikinci örnekleme modeli ise, maksimum çeşitlilik örnekleme modelidir. Maksimum çeşitlilik örneklemede amaç, seçilen küçük örneklemin problemi temsil edecek birey çeşitliliğine sahip olmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu çalışmada, çalışma grubunun ön lisans ve lisans eğitimi farklı fakülte, bölüm ve sınıflardan seçilmesine dikkat edilmiştir.

Son olarak araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme, genelde daha az maliyetlidir ve tanıdık bir örneklem araştırmacılar için daha pratiktir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırma, ADÜ öğrenci yurdunda konaklayan ve araştırmaya katılım ölçütlerini sağlayarak araştırmaya katılım noktasında gönüllü olan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

Farklı meslek gruplarının konu hakkındaki görüşlerini karşılaştırmak veya disiplinler arası bir perspektif elde etmek amacıyla farklı bölümlerden öğrencilerle görüşülmeye çalışılmıştır. Ancak araştırmanın gerçekleştirildiği öğrenci yurdunda ağırlıklı olarak sağlık bilimleri öğrencileri bulunmaktadır ve bu durum araştırmanın sınırlılıkları arasında sayılabilir. Sağlık bilimleri öğrencilerinin görüş bildirmeye daha istekli olması ve daha fazla sayıda öğrenciye sahip olması araştırmaya katılan katılımcı sayısında sağlık bilimlerinden daha fazla öğrencinin yer almasına neden olmuştur.

Belirlenen amaç doğrultusunda katılımcıların öğrenim gördükleri ADÜ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Ekonomi Finans, Fizyoterapi, Sınıf Öğretmenliği, Ebelik, Beslenme ve Diyetetik, Hemşirelik Bölümlerinden birer öğrenci, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Bölümünden iki öğrenci ile toplam dokuz öğrenci çalışma grubuna dâhil edilmiş ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin isimleri kullanılmamıştır. Katılımcı öğrencilere Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 gibi kodlar verilmiştir.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan ve Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 şeklinde kodlanan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler

Kodlar	Fakülte/MYO	Bölüm
Ö1	Eğitim Fakültesi	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği
Ö2	Fen Edebiyat Fakültesi	Ekonomi ve Finans
Ö3	Sağlık Bilimleri MYO	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik
Ö4	Sağlık Bilimleri MYO	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik
Ö5	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Fizyoterapi
Ö6	Eğitim Fakültesi	Sınıf Öğretmenliği
Ö7	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Ebelik
Ö8	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Beslenme ve Diyetetik
Ö9	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Hemşirelik

Tablo 1’de araştırmaya katılan dokuz katılımcının bilgileri yer almaktadır. Eğitim Fakültesi’nde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinden iki öğrenci yer alırken, Fen Edebiyat Fakültesi’nde Ekonomi ve Finans bölümünden bir öğrenci bulunmaktadır. Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik bölümünde iki öğrenci bulunmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde ise Fizyoterapi, Ebelik, Beslenme ve Diyetetik, ve Hemşirelik bölümlerinde toplam dört öğrenci öğrenim görmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin öğrenci görüşlerini alabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme; görüşme yapılan kişilerin olay ve olguları anlamlandırmalarını, duygu ve düşüncelerini anlamayı ve daha derin bilgi edinmeyi amaçlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulmasında öncelikle alan taraması yapılmış ve amaca uygun sorular hazırlanmıştır. Ardından sorular, iki alan uzmanı ile tartışılmış ve son halini almıştır. Görüşme formu, nihai halinde on iki açık uçlu sorudan oluşmaktadır. İlk üç soru, zorunlu ortak derslere yönelik algıyı; son iki soru, sürecin iyileştirilmesine yönelik önerileri, diğer sorular ise, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantaj ve dezavantajlarına odaklanmıştır. Görüşmeler katılımcıların belirlediği yer ve zamanda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılardan ses kaydı almak için izinler alınmış ve ardından veri toplama aşamasına geçilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Görüşmeler sırasında kayıt edilen ses kayıtları, kelime kelime araştırmacılarından biri tarafından yazıya dökülmüştür. Ses kayıtları ve görüşmeler esnasında alınan notlar, bilgisayar ortamında metne dönüştürülmüştür. Verilerin analizi, içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. İçerik analizi, temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Verileri içeren transkripsiyonlar, birçok kez okunmuş ve ön kodlama için notlar alınmıştır. Tekrar okunarak alınan notlardan oluşturulan kodlar listelenmiş ve benzer kodlar aynı kategoride toplanmıştır. Kategorilere göre ana ve alt temalar belirlenmiştir. Ardından belirlenen temaları en iyi ifade eden alıntılar belirlenmiştir. Bulgulara ait tablolar katılımcı kodlarını içerecek şekilde oluşturulmuştur.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliği sağlamak amacıyla, inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik gibi stratejiler uygulanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). İnanırıcılık çerçevesinde, alanyazın incelemesi gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunun geliştirilme süreci titizlikle yürütülmüştür. Görüşmeler, izin alınarak kayıt altına alınmış ve transkriptler doğrulama amacıyla mail adresini paylaşan katılımcılara iletilerek dönütler alınmıştır. Aktarılabilirlik kapsamında, kodlama süreci detaylı bir biçimde açıklanmış ve veriler doğrudan alıntılarla desteklenerek okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca, çalışma grubunun seçimi ve katılımcılara ilişkin bilgiler ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Tutarlılık kapsamında, araştırma süreci nitel araştırma yöntemlerinde uzman iki öğretim üyesi ile işbirliği içinde yürütülmüştür. Teyit edilebilirlik kapsamında, yarı yapılandırılmış görüşme formları, katılımcı onay formları, ses kayıtları, transkriptler, kodlama verileri ve kod tabloları ilgililerin incelemesine sunulmak üzere araştırmacı tarafından muhafaza edilmiştir.

6. Bulgular

Bu bölümde katılımcıların, zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Verilerin analizi sonuçlarına tema ve alt tema şeklinde yer verilmiştir. Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde sunulmasına ilişkin öğrenci görüşleri; uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantajları, uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin dezavantajları ve sistemin iyileştirilmesine yönelik görüşler başlıklarına ayrılmıştır.

6.1. Uzaktan Eğitim Şeklinde Yürütülmesinin Avantajları

Öğrencilere 5/1 derslerinin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantajlarına ilişkin ne düşündükleri sorulmuş ve Tablo 2’de görülen “avantajlar” teması elde edilmiştir.

Tablo2. 5/1 derslerinin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantajlarına ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcı Kodları	Frekans
Avantajlar	Diğer derslere engel olmama	Ö8,Ö6	2
	Devamsızlığı önleme	Ö2,Ö9,Ö8,Ö5,Ö3	5
	Zamandan tasarruf	Ö2,Ö9,Ö5,Ö3	4
	Mekândan tasarruf	Ö2,Ö8,Ö6,Ö3	4
	Maliyetten tasarruf	Ö6,Ö5,Ö3	3
	Telifisi olma	Ö8,Ö9	2
	Kullanıcı dostu ara yüz	Ö1,Ö3,Ö5	3

Tablo 2’de görüldüğü üzere “avantajlar” teması “diğer derslere engel olmama”, “devamsızlığı önleme”, “zamandan tasarruf”, “mekândan tasarruf”, “maliyetten tasarruf”, “telifisi olma” ve “kullanıcı dostu ara yüz” kodlarından oluşmaktadır.

Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantajlarına ilişkin bulgulara bakıldığında katılımcılar devamsızlığın olmayışının en iyi özellik olduğunu belirtmişlerdir. Buna yönelik bir katılımcı “Dersler uzaktan eğitim olduğunda kendi ofisimde çalışırken de girebiliyorum, evdeyken de girebiliyorum, telefondan da bağlanabiliyorum, bilgisayardan da bağlanabiliyorum. (Ö2)” şeklinde görüş belirtmiştir. Bir katılımcı, “Bence

çok güzel. Hatta en iyi özelliği devamsızlık olmaması. (Ö9)” şeklinde görüş belirtmiştir. Bir diğer katılımcı “Kolaylık sağlayan bir uygulama. Beni çeken özelliği de bu oldu. İstediklerimiz zaman derse girebiliyoruz (Ö7)” şeklinde görüş belirtmiştir. Bir başka katılımcı “Diğer derslere engel olmuyor. Daha önceden bildiğim konular olduğu için anlamakta zorlanmıyorum. Uzaktan şekilde seçmeyen arkadaşlarım ana derslerimizden çıkıp devamsızlıktan kalmamak için bir de koştura koştura ortak derslere giriyorlar. Ayrıca sınıflar çok kalabalık olduğu için dersi anlamak da zor olur diye düşünüyorum. (Ö8)” şeklinde görüş belirtmiştir. Burada uzaktan eğitimin zaman, maliyet ve mekân konusunda sağladığı esnekliğe dikkat çekilmiştir.

Bir katılımcı “Avantajı çok fazla. Diğer derslere daha çok vakit ayırabiliyorum. Bu derslere ekstra çaba göstermem gerekmiyor. Zaten liseden bildiğim konular olduğu için sınavına bile çalışmama gerek kalmıyor. (Ö5)” şeklinde görüş bildirmiştir. Katılımcılardan biri ise “Sınavlardan bir gün önce birkaç sunuya baktım ama açıkçası üzerine düşüp adam akıllı çalışarak girmedim. Yine de sınavdan geçtim. (Ö6)” şeklinde görüş bildirmiştir. Burada zorunlu ortak derslerin sağladığı kolaylığa dikkat çekilmiştir.

Bir katılımcı, “Örgün eğitimde masrafımız daha fazla. Örneğin; okula giderken yol masrafı yapıyorum. Dışarıda olunca illa ki öğle yemeği yiyorum. Yemek yemesem bile ders aralarında içecek içiyorum. Uzaktan eğitimde bunlar yok. (Ö5)” şeklinde görüş belirtmiştir. Bir diğer katılımcı “Uzaktan eğitim harcamalar konusunda gayet mantıklı. Harcamayı da geçtim mesela sabah erken saatte derse girmekle akşam canın istediği zaman derse girmek arasında çok fark var.(Ö3)” Burada uzaktan eğitimin tasarruflu bir eğitim modeli olduğu vurgulanmıştır.

Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde seçilmesi konusunda sistemi kullanan katılımcıların tümü sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı “ADÜZEM sistemini çok kez kullandım. Videolar izledim ve dokümanlar indirdim. Hiçbir sorun yaşamadım. Her şey çok açıklayıcıydı. (Ö1)” Bir diğer katılımcı “Sınav giriş yerimi öğrenmek için kullandım. Açık ve netti. (Ö5)” şeklinde görüş belirtmiştir. Sisteme giriş yapan öğrenciler bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum ADÜZEM sisteminin anlaşılır ve kullanıcı dostu bir ara yüze sahip olduğunu göstermektedir.

6.2. Uzaktan Eğitim Şeklinde Yürütülmesinin Dezavantajları

Öğrencilere 5/1 derslerinin dezavantajlarına ilişkin ne düşündükleri sorulmuş ve Tablo 3’de görüldüğü üzere “dezavantajlar” teması elde edilmiştir.

Tablo3. 5/1 derslerinin dezavantajlarına ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcı Kodları	Frekans
Dezavantajlar	Öz disiplini sağlayamama	Ö1,Ö2,Ö3,Ö6,Ö7	5
	Öğretim elamanına ulaşamama	Ö1,Ö9	2
	Öğretmen merkezli olma	Ö6,Ö7	2
	Devam zorunluluğu olmaması	Ö4,Ö5,Ö7	3
	Ücretli olma	Ö8,Ö9	2
	Kaynak yetersizliği	Ö3,Ö4,Ö5	3

Tablo 3’de görüldüğü üzere “dezavantajlar” teması “öz disiplini sağlayamama”, “öğretim elamanına ulaşamama”, “öğretmen merkezli olma”, “devam zorunluluğu olmaması”, “ücretli olma”, “kaynak yetersizliği” kodlarından oluşmaktadır.

Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin dezavantajlarına ilişkin bulgulara bakıldığında katılımcıların öz disiplini sağlamakta güçlük yaşadıklarını belirtmeleri dikkat çekmiştir. Bu konuda mutsuzluğunu dile getiren bir katılımcı “Ders derstir, uzaktan da olsa örgün de olsa devam zorunluluğu olmalı diye düşünüyorum. Evet devam zorunluluğu olması disiplin istiyor ancak bu şekilde de yeni bir şey öğrenemiyoruz ve bizi itici bir güç olmuyor. (Ö6)” şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka katılımcı, “Planlı ilerlemiyor, öğrenciye bırakıldığı için seni itici bir güç olmuyor. (Ö7)” Bir diğer katılımcı, “Her şey öğrenciye bırakıldığı için öz disiplinimi sağlamakta zorlanıyorum. (Ö3)” şeklinde görüş bildirmiştir. Buradan yola çıkarak öğrenci merkezli bir eğitim modelinin öğrencilerde öz disiplini sağlamayı ve motivasyon sağlamayı zorlaştırdığı sonucuna varılabilir.

Avantajlar temasının aksine tasarruflu olmasının tercih sebebi olmadığını belirten katılımcılar da mevcuttur. Bu katılımcılardan biri “Örgün eğitimde masraf yapıyorum ama gözüme gelmiyor. Çünkü öğrendiğim bir şeyler var. Örneğin, zorunlu ortak derslerden İngilizce’ye ihtiyacım var. Fakat öğrenemedim açıkçası ben de önemsemedim. Keşke para verseydim de alsaydım dersi ve öğrenseydim diyorum şimdi. Masraf yapsaydım daha çok önemserdim. (Ö1)” şeklinde görüş belirtmiştir. Burada eğitime harcanan paranın öğrencilerde teşvik edici bir güç olduğu bulgusuna rastlanmaktadır.

6.3. Sistemin İyileştirilmesine Yönelik Görüşler

Öğrencilere 5/1 derslerinin iyileştirilmesine ilişkin ne düşündükleri sorulmuş ve Tablo 4’te görüldüğü üzere “iyileştirmeler” teması elde edilmiştir.

Tablo4. 5/1 derslerinin iyileştirilmesine ilişkin bulgular

Tema	Kod	Katılımcı Kodları	Frekans
İyileştirmeler	Dokümanlar düzenlenmeli	Ö4,Ö5	2
	Sınav günü değiştirilmeli	Ö2,Ö3	2
	Öğretim elemanlarıyla iletişim platformu	Ö1,Ö8,Ö9	3
	Devam zorunluluğu olmalı	Ö1,Ö2,Ö3	3
	UZEM için özel öğretim elemanı kadrosu	Ö1,Ö8, Ö7	3

Tablo 4’te görüldüğü üzere “iyileştirmeler” teması “dokümanlar düzenlenmeli”, “sınav günü değiştirilmeli”, “öğretim elemanlarıyla iletişim platformu”, “devam zorunluluğu olmalı” ve “UZEM için özel öğretim elemanı kadrosu olmalı” kodlarından oluşmaktadır.

Zorunlu ortak derslerin uzaktan eğitim şeklinde seçilmesinde öğretim elemanı ile iletişim kurmak ve sınavların yoğunluğu dikkat çekmiştir. Katılımcılara 5/1 derslerinin uzaktan eğitim şeklinde sunulmasında değiştirmek istedikleri özellikler sorulmuştur. Yanıt olarak, “Öğretim elemanlarını değiştirdim. Öğretim elemanları uzaktan eğitimin ciddiyetini belki anlasalar belli saatler memur gibi girip de internet başına oturmaz öğrenciyi teşvik ederler. Keşke ADÜZEM’in kendi öğretim elemanları olsa sadece ADÜZEM dersleri verse kesinlikle, daha çok dikkate alırlar. En azından işleri sadece o olur, ADÜZEM’e hizmet

etmek...(Ö1)” Bir başka katılımcı, “Sınavları ayrı ayrı günler yapardım. Tek sınavda tüm dersleri aynı anda sormazdım.(Ö2)” şeklinde görüş bildirmiştir. Bir başka katılımcı, “Doküman ve sunumlardaki yazılar çok yoğun ve karışıktı. Bu yüzden dokümanları baştan yapardım. Diğer derslerdeki dokümanlar daha çok öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde oluyor. Bunlar yapmak için yapılmış gibiler. (Ö4)” şeklinde görüş bildirmiştir. Buradan yola çıkarak katılımcıların değiştirmek istedikleri özellikler; öğretim elemanı kadrosunun genişletilmesi, sınavlar için farklı oturumlar belirlenmesi ve dokümanları iyileştirilmesidir.

3. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, 5/1 derslerinin uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesine ilişkin öğrenci görüşlerinin alınmasının amaçlandığı bu araştırmanın, literatürdeki diğer çalışmalarla benzerlikleri ve farklılıkları tartışılmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilen veriler, ADÜ’de 2020-2021 eğitim öğretim yılında uzaktan eğitim derslerini seçen dokuz öğrencinin görüşlerine dayanmaktadır.

Uzaktan eğitim, öğrencilere zaman ve mekân esnekliği sunması nedeniyle tercih edilmektedir. Demir’in (2014) çalışmasında da vurgulandığı gibi, uzaktan eğitimin sunduğu esneklik önemli bir avantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin, devamsızlık sorunu yaşamaması bu esnekliğin temel unsuru olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, 5/1 derslerinin uzaktan eğitim şeklinde sunulmasının önemli bir avantajı olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Serçemeli & Kurnaz (2020) ile Kan & Fidan’ın (2016) çalışmalarında da uzaktan eğitimin zamandan ve mekândan bağımsız olarak yürütülebilmesi bir avantaj olarak belirtilmiştir. Bunun yanında, Johnson, Veletsianos & Seaman (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, uzaktan eğitimin esnekliği ve erişilebilirliğinin, öğrenci tercihlerini olumlu yönde etkilediği vurgulanmıştır. Hrastinski (2008) tarafından yapılan bir çalışmada, çevrimiçi öğrenme süreçlerinin öğrencilere esneklik ve zaman yönetimi avantajları sunduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Bao (2020) çalışmasında, uzaktan eğitimde esnekliğin, öğrencilerin öğrenme süreçlerine katılımını artırdığı ifade edilmiştir. Ancak bazı araştırma bulguları da öğrencilerin çeşitli nedenlerle bu dersi yüz yüze ders olarak almak istediklerini ortaya koymaktadır (Erol Şahin, 2019; Cençen, 2017).

Bununla birlikte, uzaktan eğitimin dezavantajları da öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Özellikle öz disiplin sağlama konusunda yaşanan zorluklar, önemli bir sorun olarak görülmektedir. Keskin & Özer Kaya’nın (2020) çalışmasında da uzaktan eğitimin sorumluluk duygusunu geliştirmede yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir. Öğrenciler, uzaktan eğitimde öz disiplini sağlamakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak, Zimmerman (2010) uzaktan eğitimdeki öz disiplin eksikliğinin, öğrencilerin öğrenme başarılarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Buna ek olarak Ali (2020) çalışmasında, uzaktan eğitimde öz disiplinin eksikliğinin öğrenci başarısında önemli bir engel oluşturduğunu belirtmiştir.

Öğrenciler, uzaktan eğitim sisteminde iyileştirilmesi gereken bazı unsurlara dikkat çekmiştir. Özellikle öğretim elemanlarıyla etkili iletişim kurabilme, ders materyallerinin daha açık ve anlaşılır hale getirilmesi ve sınavların farklı oturumlarda düzenlenmesi gibi konular öne çıkmıştır. Adıyaman’ın (2002) çalışmasında belirtildiği gibi uzaktan eğitimde başarılı olmanın en önemli unsurlarından biri öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki etkileşimli iletişimin sağlanmasıdır. Ancak, bu araştırma ve diğer çalışmalar (Keskin & Özer Kaya, 2020; Kan & Fidan, 2016; Serçemeli & Kurnaz, 2020) uzaktan eğitimde iletişim eksikliklerinin öğrencilerde motivasyon kaybına ve dersten soğumaya neden olduğunu

göstermektedir. Bu bulgu, Bawa (2016) tarafından yapılan çalışmada da desteklenmekte ve uzaktan eğitimde öğrenci öğretim elemanı etkileşiminin yetersizliğinin öğrenci motivasyonunu olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca bu durum, Akbaba (2008) çalışmasındaki bulgular gibi derslerin sınava yönelik işlenmesinden kaynaklanabilir. Araştırmada ders materyallerinin daha etkili ve öğretim amacına hizmet edecek şekilde geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Akbaba vd. (2014) tarih öğretmeni adaylarının AİİT dersi öğretimine yönelik görüşlerini incelediği çalışmanın bulgularında ki, kullanılan öğretim materyallerinin yetersizliği bulgusu araştırmayı destekler niteliktedir.

Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sistemine adaptasyonu ve bu süreçte yaşanan iletişim sorunları, öğretim yöntem ve tekniklerinin etkili kullanımının önemi ile ilişkilendirilebilir. Eroğlu & Kalaycı'nın (2020) çalışmasında da belirtildiği üzere öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde kullandıkları yöntemlerin sınırlı ve ezberci bir yaklaşıma dayalı olması, dersin etkililiğini azaltmaktadır. Dersin işlenişinde görsel ve işitsel materyallere yer verilmelidir (Akbaba vd., 2014). Ayrıca Garrison & Kanuka (2004) çalışmasında, uzaktan eğitimde kullanılan öğretim yöntemlerinin, öğrencilerin motivasyonunu artırmada ve öğrenme sürecine katılımını sağlamada kritik rol oynadığını belirtilmiştir.

Kaçan & Gelen (2020), Bozkurt (2017) ve Yamamoto Telli & Altun (2020) çalışmalarında belirtildiği gibi, uzaktan eğitimin hızla gelişmeye devam edeceği ve gelecekte eğitim sisteminde önemli bir yer edineceği öngörülmektedir. Akbaba vd. (2016) çalışmasında yüz yüze derslere alternatif olarak görülen uzaktan eğitim derslerine öğrenci katılımının düşük olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, mevcut sistemin iyileştirilmesinin, öğrenci öğretim elemanı etkileşiminin artırılmasının ve uzaktan eğitimin etkinliğini artıracak önemli adımların atılmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, öğrenciler 5/1 derslerinin uzaktan eğitim yoluyla yürütülmesinin kendilerine yeni bilgiler katmadığını belirtmiş, ancak bu yöntemi zaman ve mekân tasarrufu açısından faydalı bulmuşlardır. Öğrenciler, uzaktan eğitimin sağladığı esneklik sayesinde devamsızlık sorunlarının ortadan kalktığını vurgulamış ve bu esnekliğin memnuniyetlerini artırdığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, uzaktan eğitimin örgün eğitimle karşılaştırıldığında, katkı payı ücretlerine rağmen daha maliyetsiz bir seçenek olarak değerlendirildiği görülmüştür. Bununla birlikte, öğrencilerin bir kısmı uzaktan eğitimde öz disiplini sağlama konusunda zorluklar yaşadıklarını belirtmiştir. ADÜZEM sistemine ilişkin olarak, öğrenciler herhangi bir teknik sorun yaşamadıklarını ifade etmişler ve bu durum, sistemin işlevsel ve kullanıcı dostu olduğunu göstermektedir. Erol Şahin'in (2019) araştırmasına göre uzaktan eğitim sisteminde öğretim elemanlarının ve öğrencilerin kullanımına sunulan forum platformunun beklenildiği şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Bu bulgu platformdan platforma değişebilir. Uzaktan eğitimin kolay ulaşılabilirliği, öğrencilerin derslere erişimde sıkıntı yaşamamasıyla desteklenmektedir. Ancak, sistemdeki dokümanların yetersizliği, sınavların tek bir güne sıkıştırılması ve öğretim elemanları ile iletişim konusundaki zorluklar, uzaktan eğitimin geliştirilmesi gereken yönleri olarak öne çıkmıştır. Bu bulgular, uzaktan eğitimin avantajlarına rağmen, bazı alanlarda iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak uygulayıcılara bazı öneriler yapılabilir. Öğrencilerin öz disiplin sağlayamama konusunda şikayetçi olmalarının temel nedeni, öğretim elemanlarının isteksiz ve ulaşılmaz tutumlarından kaynaklanabilir. Ayrıca uzaktan eğitim dersleri için ayrı bir öğretim elemanı kadrosunun belirlenmesi, tek iş yükü uzaktan eğitim dersleri olan öğretim elemanlarının öğrencilerle daha sık ve etkili bir iletişim

kurmasını sağlayabilir. İkinci öğretim ve yabancı öğrencilerinden alınan katkı payının, diğer öğrencilerden yaklaşık iki kat fazla olması durumu yeniden değerlendirilmeli ve makul bir düzeye indirgenebilir.

Öğretim elemanlarının tercih ettiği öğretim yöntem ve teknikleri çeşitlendirilerek, ezberci yaklaşımdan uzak, daha ilgi çekici ve öğrenci merkezli yöntemler kullanılabilir. Bu amaçla, öğretim elemanlarına hizmet içi eğitim programları sunulabilir. Eğitim materyalleri daha açık, anlaşılır, teşvik edici, merak uyandırıcı şekilde tasarlanabilir ve konunun can alıcı noktaları görsel açıdan zenginleştirilerek sunulabilir. Bu noktada, gerekli görülmesi durumunda uzman desteği alınabilir. Son olarak, sınavlar birden fazla oturum seçeneği ile farklı günlerde düzenlenerek, öğrencilerin daha esnek bir sınav takvimine sahip olmaları sağlanabilir.

Gelecekte yapılacak araştırmalar, uzaktan eğitim sürecinde öğrenci katılımını ve motivasyonunu artırmaya yönelik stratejiler ile bu stratejilerin etkilerini incelemeye odaklanabilir. Özellikle, zorunlu ortak derslerde öğrencilerin öz disiplin sağlama zorlukları ve bu zorlukların giderilmesine yönelik rehberlik programlarının ya da dijital araçların etkisi araştırılabilir. Ayrıca; öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecindeki rolü, motivasyonu, öğrencilere karşı tutumları ve geri bildirim sağlama düzeylerinin öğrenci memnuniyeti üzerindeki etkileri derinlemesine ele alınabilir. Uzaktan eğitimde alternatif değerlendirme yöntemlerinin etkinliği üzerine çalışmalar yapılması da önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra, uzaktan eğitim materyallerinin (örneğin slaytlar, videolar ve dokümanlar) niteliğinin artırılması, bu materyallerin öğrenme sürecine katkısının artırılması amacıyla detaylı incelemeler gerçekleştirilebilir. Teknik altyapının işlevselliği ve kullanıcı dostu tasarımlarının, öğrencilerin derslere erişim kolaylığı ve genel memnuniyeti üzerindeki etkileri de araştırılabilir. Son olarak, örgün eğitim ve uzaktan eğitim yöntemlerinin maliyet, erişim kolaylığı, öğrenci başarısı ve memnuniyet gibi boyutlarda karşılaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1).

Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ). (2017). <https://idari.adu.edu.tr/db/ogrenciisleri/webfolders/topics/20221101140401-LERELKNUSULVEESASLAR-000033991576953228879705.pdf> (Erişim tarihi: 24 Ekim 2024)

Akbaba, B. (2008). Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersinin öğretiminde karşılaşılan sorunlar (Gazi Üniversitesi örneği). *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, 1(2), 177-197.

Akbaba, B. (2009). Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersinin öğretimine yönelik bir durum değerlendirmesi (Gazi Üniversitesi örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 29-52.

Akbaba, B., Demirtaş, B., Birbudak, T. S. & Kılcan, B. (2014). Tarih öğretmeni adaylarının Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Journal of World of Turks*, 6(2), 207-226.

Akbaba, B., Kaymakçı, S., Birbudak, T. S. & Kılcan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitimle Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi öğretimine yönelik görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9(2), 285-309. <https://doi.org/10.5578/keg.8238>

Ali, W. (2020). Online and remote learning in higher education institutes: A necessity in light of COVID-19 pandemic. *Higher Education Studies*, 10(3), 16-25.

Anderson, T. & Dron, T. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(3), 81-97.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi (ADÜ). (2018). <https://ortakdersler.adu.edu.tr/ortakdersler-listesi/> (Erişim tarihi: 8 Ekim 2024)

Bao, W. (2020). COVID-19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2(2), 113-115.

Bawa, P. (2016). Retention in online courses: Exploring issues and solutions: A literature review. *SAGE Open*, 6(1), 1-11.

Bolliger, D. U. & Martindale, T. (2004). Key factors for determining student satisfaction in online courses. *International Journal on E-Learning*, 3(1), 61-67.

Bond, M., Buntins, K., Bedenlier, S., Zawacki-Richter, O. & Kerres, M. (2021). Mapping research in student engagement and educational technology in higher education: A systematic evidence map. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18(1), 1-30.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.

- Cemiloğlu, M. (2004). Üniversitelerde okutulan Türk dili dersi ile ilgili tespitler değerlendirmeler ve öneriler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 173-182.
- Cençen, N. (2017). Tıp fakültesi öğrencilerinin Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersine ilişkin görüşleri (Gazi Üniversitesi örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1).
- Demir, E. (2015). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39.
- Eom, S. B., Wen, H. J. & Ashill, N. (2006). The determinants of students' perceived learning outcomes and satisfaction in university online education: An empirical investigation. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 4(2), 215-235.
- Eroğlu, F. & Kalaycı, N. (2020). Üniversitelerdeki zorunlu ortak derslerden Türk dili dersinin uzaktan ve yüz yüze eğitim uygulamalarının karşılaştırılarak değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 1001-1027. <https://doi.org/10.16916/aded.710396>
- Erol Şahin, A. N. (2019). Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesi hakkında öğretim elemanlarının görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 477-502.
- Garrison, D. R. & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The Internet and Higher Education*, 7(2), 95-105.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*.
- Hrastinski, S. (2008). Asynchronous and synchronous e-learning. *Educause Quarterly*, 31(4), 51-55.
- İnce, M., Sürücü, G. & Yıldırım, S. (2020). Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 456-470.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan eğitim*. Sakarya: Değişim Yayınları.
- Johnson, N., Veletsianos, G. & Seaman, J. (2020). U.S. faculty and administrators' experiences and approaches in the early weeks of the COVID-19 pandemic. *Online Learning*, 24(2), 6-21.
- Kaçan, A. & Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(1), 1-21.
- Kan, A. & Fidan, E. (2016). Türk dili dersinin uzaktan eğitimle yürütülmesine ilişkin öğrenci algıları. *Turkish Journal of Educational Studies*, 3(2), 23-45.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları.

Keskin, M. & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.

Means, B., Bakia, M. & Murphy, R. (2013). *Learning online: What research tells us about whether, when and how*. Routledge.

Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M. & Jones, K. (2009). Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies. *U.S. Department of Education*.

Moore, M. G. & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.

Serçemeli, M. & Kurnaz, E. (2020). COVID-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitime yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.

Spector, J. M. (2022). Current trends and future perspectives for educational technology. *Educational Technology Research and Development*, 70(1), 1-15.

Tarafdar, M., Tu, Q. & Ragu-Nathan, T. S. (2007). The impact of technostress on role stress and productivity. *Journal of Management Information Systems*, 24(1), 301-328.

Yamamoto Telli, S. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yükseköğretim Kurumu (YÖK). (2018). https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Uzaktan_ogretim/yuks_ekogretim-kurumlarinda-uzaktan-ogretime-iliskin-usul-ve-esaslar.pdf (Erişim tarihi: 10 Ekim 2024)

Zimmerman, B. J. (2010). Self-regulated learning and academic achievement: An overview. *Educational Psychologist*, 25(11), 3-17.